

Til Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Hellerup, den 23. november 2005

JW/lb

Fjern momsen på frisk frugt og grønt

”Det er et nøglespørgsmål og et nødvendigt skridt at sænke prisen på frugt og grønt. Undersøgelser viser, at jo lavere prisen er på frugt og grønt, jo mere spiser vi af det.”

Bag disse ord står den franske ernæringsforsker, Marie-Laure Frelut, og ordene faldt på Nordisk Ministerråds sundheds-konference ”Be part of the Solution” for nylig, hvor den franske forsker altså var en af flere ernæringseksperter, der peger på en moms-differentiering til fordel for frugt og grønt som led i forebyggelsen mod en fedmeepidemi.

Det var præcis de samme tanker, der lå bag De Samvirkende Købmænds forslag ”Fjern momsen på frisk frugt og grønt”, som blev vedtaget på DSK’s repræsentantskabsmøde på Nyborg Strand den 2. november. I en udtalelse fra repræsentantskabet hedder det:

”DSK opfordrer regering og folketing til som et markant led i sundhedspolitikken og nye skattelettelser at nedsætte momsen på frisk frugt og grønt.

Ifølge ernæringseksperterne er det vigtigt, at ikke mindst børnefamilierne indtager mere frugt og grønt, hvis vi i Danmark skal undgå en fedmeepidemi som i USA.

En meningsmåling foretaget af Vilstrup Research for DSK dokumenterer, at rigtig mange danskere, nemlig 50 % af forbrugerne vil købe mere frisk frugt og grønt, hvis prisen ikke er belastet af den høje danske fødevareroms.

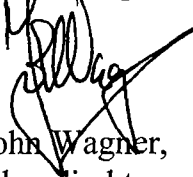
På den baggrund foreslår DSK, at momsen på frisk frugt og grønt enten afskaffes eller markant nedsættes i foreløbig en tre-årig forsøgsperiode med henblik på at drage såvel sundhedsmæssige som økonomiske erfaringer af en sådan moms-differentiering.

Det er klart, at hovedargumentationen er sundhedspolitisk, men det er samtidig ingen skade til, hvis en afskaffelse af momsen på butikkernes salg af frisk frugt og grønt vil

betyde en ligestilling i forhold til det momsfrie salg af de samme varer hos mange frugt- og grønthandlere - med andre ord: Konkurrence på lige og lovlige vilkår.”

Som grundlag for vedtagelsen fra DSK's repræsentantskab ligger et notat, som følger vedlagt til inspiration.

Med venlig hilsen

John Wagner,
adm. direktør.

Lavere moms på frisk frugt og grønt!

I Danmark har vi som i mange andre lande et voksende problem med fedme, og årsagen hertil er en uheldig kombination af en forkeret kostsammensætning, stadig større mængder og for lidt motion.

De almindelige kostråd kombineret med oplysningskampagner som f.eks. "6 om dagen", hvis formål har været at få befolkningen til at spise mere frugt og grønt samt spare på fedtet, er blevet positivt modtaget i befolkningen.

For at bakke denne fortsatte oplysningsindsats op med mærkbare økonomiske incitamenter har De Samvirkende Købmænd (DSK) følgende konkrete forslag:

Lavere moms på frisk frugt og grønt

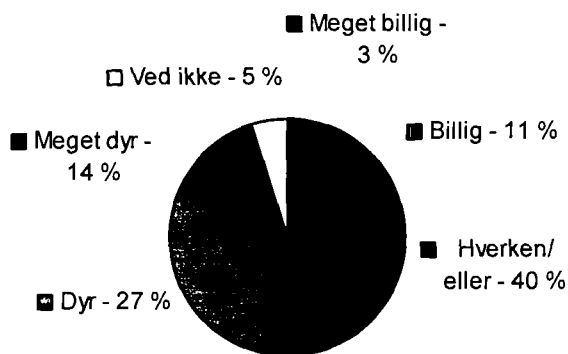
Fødevarøkonomisk Institut udgav i 2004 et working-paper med titlen "Fødevarerundersøgelse på tværs – sundhed og ernæring: Er momsdifferentiering en farbar vej?" Den samlede konklusion er, at det er muligt at påvirke forbruget af frisk frugt og grønt ved at reducere momsen. Imidlertid har en momsreduktion på frisk frugt og grønt ifølge forfatteren også den uheldige utilsigtede sideeffekt, at forbruget af sukkerprodukter, kiks og kager stimuleres. Forfatteren mener således, at en momsreduktion på frisk frugt og grønt bør ledsages af en øget afgift på sukkerprodukter, kiks og kager.

DSK vil hermed tillade sig at stille spørgsmålstegn ved forfatterens udsagn om, at sukkerprodukter, kiks og kager er komplementære til frisk frugt og grønt. Fødevarøkonomisk Institut indrømmer da også, at der mangler viden om, i hvilket omfang de enkelte fødevarer erstattes af andre, når priserne ændrer sig (substitution). Der mangler med andre ord undersøgelser i praksis! En forsøgsordning vil kunne belyse disse substitutions-effekter.

Vilstrup-analyse

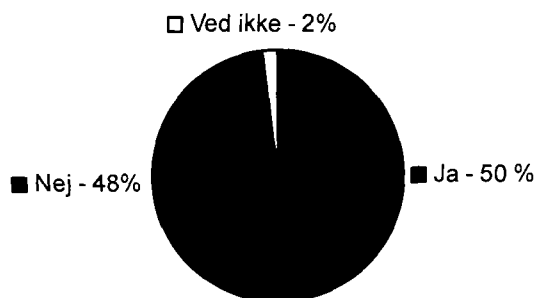
I samarbejde med DSK har Vilstrup Research derfor netop gennemført en undersøgelse om danskernes holdning til priserne på frisk frugt og grønt. 41 % af de adspurgte mener, at frisk frugt og grønt er dyrt/meget dyrt sammenlignet med andre varer, f.eks. brød, pasta og mejeriprodukter.

Hvordan er prisen på frisk frugt og grønt sammenlignet med andre varer?

Samtidig svarer halvdelen af de adspurgte, at de ville købe mere frisk frugt og grønt, hvis momsen på disse produkter blev fjernet:

Hvis momsen på frisk frugt og grønt blev fjernet, ville du så købe mere frugt og grønt?

På spørgsmålet om, hvad man ellers vil bruge de sparede penge til, svarer under 3 %, at de vil købe kiks, kager, slik og andre sukkerprodukter. Dette resultat må siges at stå i skærende kontrast til Fødevarerøkonomisk Instituts antagelser om substitution mellem henholdsvis frisk frugt og grønt og sukkerprodukter, kiks og kager.

DSK skal også på den baggrund opfordre til, at man nu lytter til ernæringseksperterne, som længe har argumenteret for en lavere moms på sunde fødevarer. Der skal tænkes mere langsigtet, når der lovgives på fødevarerområdet. De afledte samfundsøkonomiske effekter bør for alvor analyseres, og det gøres allerbedst ved at igangsætte en praktisk forsøgsordning, der f.eks. over en 3-årig periode kan vise, om en momsreduktion på frisk frugt og grønt har en gavnlig samfundsøkonomisk effekt, der opvejer den umiddelbare negative ændring i statens momsregnskab.

DSK ønsker ikke og forventer ej heller, at regeringen tilsidesætter sit skatte-stop for at bidrage til denne forsøgsordning ved samtidig med en momsreduktion på frisk frugt og grønt at øge afgifterne på sukkerprodukter, kiks og kager – uanset dette angiveligt ville øge den sundhedsmæssige effekt af den foreslåede forsøgsordning med momsreduktion.

Sverige

Det svenske "Livsmedelsverket och Folkhälsinstitut" har tidligere i år offentliggjort en plan for, hvordan befolkningens helbred skal fremmes og fedme forebygges. Handlingsplanen indeholder en række konkrete forslag om f.eks. placeringen af fødevarer i butikken ud fra et helseperspektiv, specielt vedr. børn, fjernelse af specialtilbud på sukkerprodukter, kiks og kager, som lokker til indkøb, f.eks. "tag tre og betal for to" samt mindre portioner på is, slik, sukkerprodukter, snacks og kager. Man kunne overveje tilsvarende indgreb i Danmark sideløbende med, at frisk frugt og grønt blev gjort billigere.

Fordele og ulemper

Det kan ikke udelukkes, at en momsdifferentiering til fordel for frisk frugt og grønt kan medføre visse omkostninger til den statslige administration af momsen. Men staten bør kunne bære disse evt. omkostninger, der formentlig mere end opvejes af de på langt sigt positive samfundsøkonomiske effekter.

De lande, som Danmark normalt sammenligner sig med, kan sagtens administrere differentieret momssatser. Danmark bør forsøge sig herpå – for de langsigtede gavnlige effekters skyld!

En sidegevinst ved afskaffelse af momsen på frisk frugt og grønt vil være, at de lovlydige butikker på dette vareområde vil få lige konkurrencevilkår med de uorganiserede kiosker og grønthandlere, som ofte "glemmer" momsen, hvilket pådrager de lovlydige butikker en urimelig konkurrence.

Varegruppen frisk frugt og grønt er let definérbar, hvorfor der ikke burde være administrative problemer mht. afgrænsningen over for andre varegrupper.

En momsnedsettelse på frugt og grønt indeholder endelig et socialt element, da den kommer alle i samfundet til gode, men især børnefamilier, hvor en stor del af rådighedsbeløbet går til de daglige fornødenheder.

En netop offentliggjort undersøgelse i Frankrig illustrerer med al ønskelig tydelighed behovet for billigere frugt og grønt. Prisen på fede franske fødevarer er blevet halveret gennem de seneste 50 år, mens prisen på frugt og grønt til gengæld er blevet tredoblet. Den rigeste fjerdedel af franskmændene spiser tre gange så meget frugt og grønt som den fattigste del!

Lad os i Danmark vise vejen med et godt eksempel og indføre 0-moms på frisk frugt og grønt!

Frisk frugt og grønt-tilskud

Et alternativ til differentieret moms på frisk frugt og grønt kunne være, at man i stedet gav tilskud i producent-/leverandørleddet svarende til mælketilskudsordningen, der blev udbetalt til mejerierne fra 1967 med henblik på at friholde forbrugerne for prisforhøjelser som følge af merværdiafgiftens indførelse i 1967.

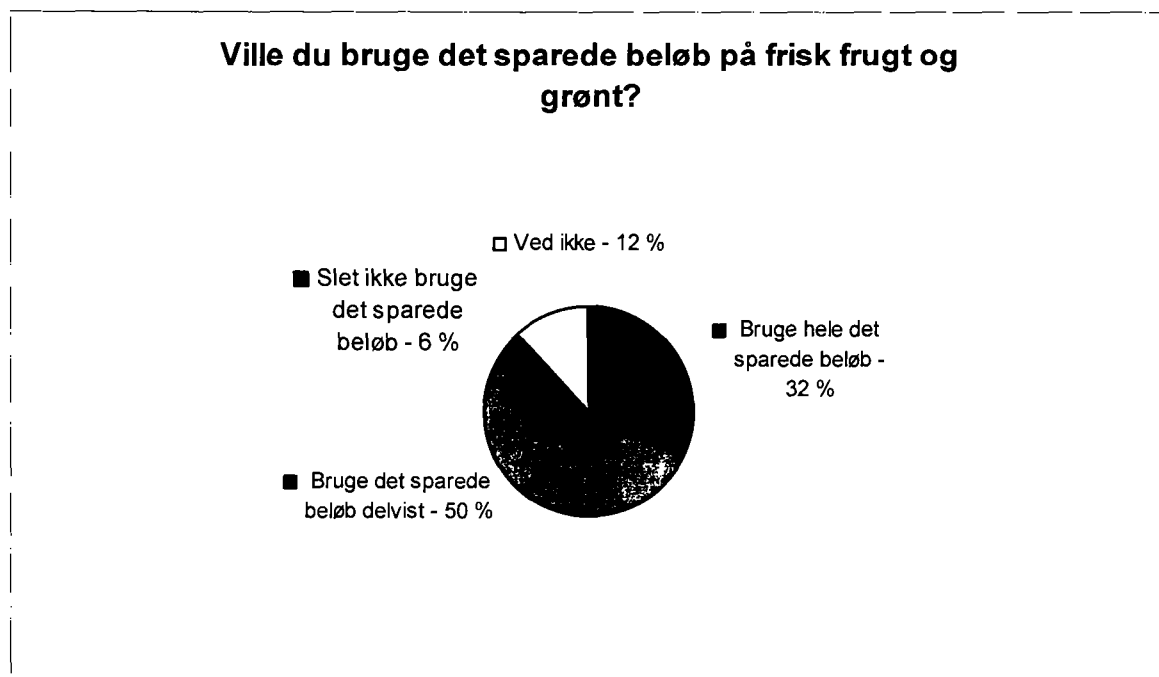
Et argument herfor kan være, at man på den måde kan undgå en evt. omgåelse af differentieret moms på frisk frugt og grønt. Differentieret moms på frisk frugt og grønt kunne måske udnyttes af "de brodne kar" i branchen, der herved kunne "flytte" varegrupper over på frisk frugt og grønt og på den måde give en utilsigtet konkurrencefordel til disse.

Imidlertid vil en tilskudsordning sandsynligvis komme i strid med EU-statsstøttere reglerne, hvorfor dette ikke er en farbar vej.

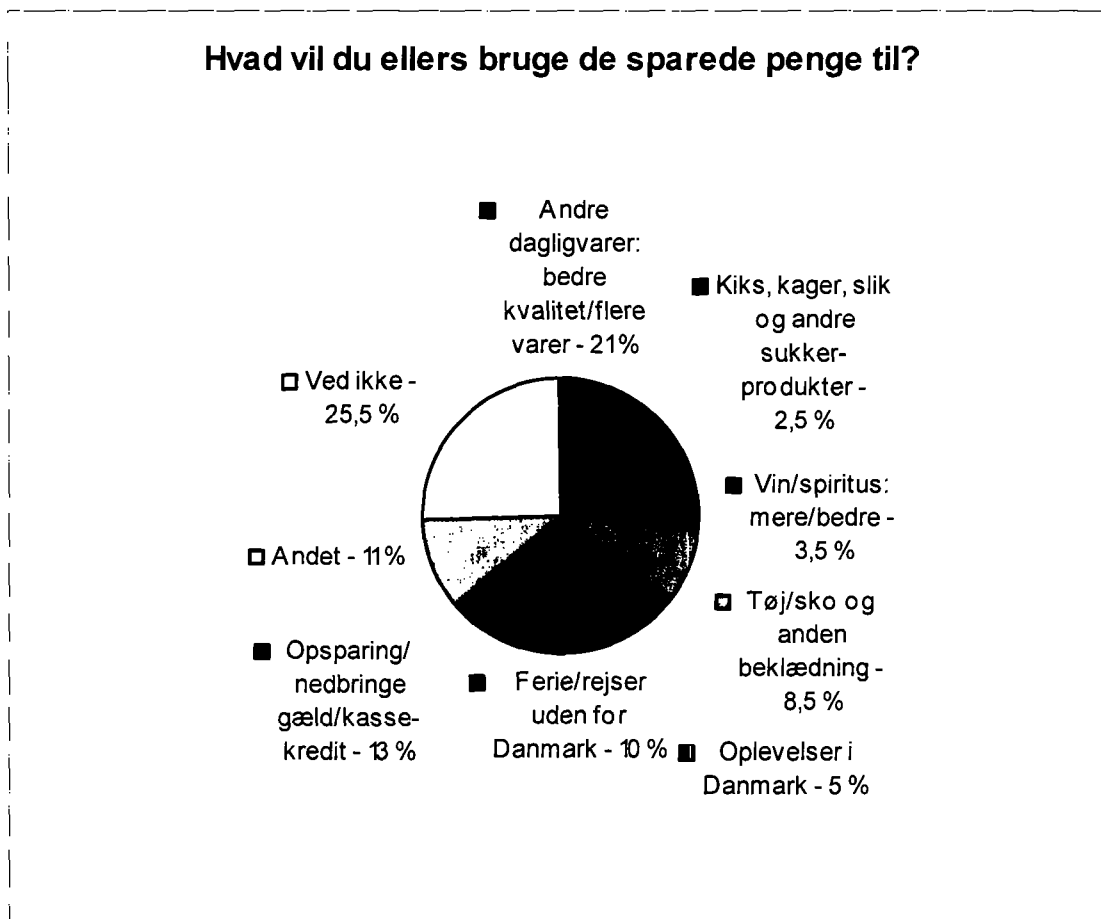
Økonomi

En fjernelse af momsen på frisk frugt og grønt vil umiddelbart koste staten et momsprovenu på 2 mia. kr. Fra dette umiddelbare "tab" skal imidlertid fratrækkes det moms-/afgiftsprovenu, som staten opnår ved "ekstra"-køb af andre momsbelagte varer.

Opinionsundersøgelsen fra Vilstrup Research dokumenterer således, at det "tabte" momsprovenu ved at indføre 0-moms på frisk frugt og grønt, vil blive opvejet ved køb/forbrug af andre momsbelagte varer. Således svarer kun 6 %, at de ikke vil bruge det sparede beløb til "ekstraforbrug".

Nedenfor ses fordelingen af, hvad de adspurgte ellers vil bruge de sparede penge til:

Iøvrigt skal man sammenholde det umiddelbare provenutab med de på lang sigt sparede udgifter for det offentlige sundhedssystem.

Konklusion

For DSK er det ikke afgørende, om der indføres differentieret moms, eller om der gives frugt og grønt-tilskud. Det afgørende er, at der bliver etableret en 3-årig forsøgsordning med lavere priser på frisk frugt og grønt.

En sådan forsøgsordning vil forhåbentlig vise, at forbruget af disse varer stiger til gavn ikke blot for varegruppen som sådan, men til gavn for hele Danmark som samfund og som et effektivt middel i kampen mod fedme. Resultatet heraf skulle gerne være positive samfundsmæssige og samfundsøkonomiske konsekvenser. Før vi tør vove forsøget og har afprøvet det i praksis, sker der ikke noget, der for alvor bidrager til at løse det hastigt voksende fedmeproblem.

Regeringen har tilkendegivet, at man prioriterer lavere skat på arbejde højest, og at man ikke ønsker differentieret moms.

Skatteministeriet anfører i "Skat – juni 2005" vedr. differentieret moms, at meget tyder på, at gevinsterne ved momsdifferentiering som middel til at fremme salget af bestemte fødevarer ikke står mål med omkostningerne i form af provenutabet. Dette står dog ikke uimodsagt – DSK's vurdering er, at provenutabet ikke vil være så voldsomt, og den eneste måde, man kan få afklaret dette spørgsmål på, er ved at etablere en forsøgsordning og få afprøvet det i praksis.

Ærlig talt – vi har ikke råd til at lade være, når man tænker på de ernæringsmæssige og sundhedsøkonomiske konsekvenser.

JW/HA/KJ, 8. november 2005